

Eko potatis

Nr 1 – Februari 2009

Mottagning av utsäde

Från mottagning till sättnings ska utsädet hållas torrt. Utsäde mår inte bra av att förvaras i storsäck. Det finns risk att det blir kondens, särskilt om säckarna står i en lokal där temperaturen varierar under dagen. När potatisen kommer bör den direkt läggas på förgroning i säckar eller lådor. I eko-odling är det en fördel att förgro potatisen. Om man inte förgror ska potatisen helst omedelbart tömmas i storlådor. Fyll lådorna till en tredjedel eller till hälften. Ju mindre mängd i lådan desto bättre. Ställ dem i lagret fram till det är dags för väckning. Om potatisen trots våra förmaningar förvaras i storsäck ska man se till att ventilationen blir så bra som möjligt. Ställ dem med avstånd emellan för att öka ventilationen.

Vid 20° tar väckningen ungefär en vecka. Vid lägre temperaturer ca 2 veckor. En kortare tid med högre temperatur ger en jämnare väckning än en längre tid vid låg temperatur. Det gäller att kunna parera så att inte utsädet hinner sticka för mycket om väder sätter stopp för sättnings. När väl processen är igång är den svårare att stoppa. Man strävar efter 1–3 mm groddspetsar. Vid förgroning med bra tillgång till ljus är man mindre sårbar eftersom utsädet endast får korta starka gröna groddar även om det blir stående i flera veckor.

Kvalitetskontroll av utsäde

Ta för vana att tvätta och kika på kvaliteten på både ert eget och inköpt utsädet. Ett friskt och ungt utsäde har mycket bättre förutsättningar för högre skördar och bättre kvalitet. Det inköpta utsädet ska kontrolleras direkt vid ankomst för att undvika förväxling med kvalitetsfel som kan uppstå på den egna gården efter ankomst. I Jordbruksverkets föreskrifter vid certifiering av utsäde finns följande kvalitetskrav, se tabell 1.

För virushalt av PVY är gränsen vid klass E, 1 % av antalet knölar och vid klass A 10 % av antalet knölar. Skär även igenom knölar för att uppmärksamma om det finns rostringar i dem. Tyvärr är kvalitetskrav för rostringar borttaget. Men om ni hittar rostringar bör ni nog ändå meddela och diskutera med er utsädesleverantör om vad det kan vara för typ av rostring, fysiologisk, PMTV eller TRV och vad detta kommer att innebära för er odling. Virusmitta kan även förekomma utan symptom, då måste analys av potatisen göras vilket vi skrivit om i tidigare brev.

Tabell 1. Kvalitetskrav vid certifiering, viktsprocent, högst.

Kvalitetsfel	Vikts %
1 Blöta och torra rötter	0,5
Varav blöta rötter och brunröta	0,1
2 Djupa växtsprickor och starkt missformade, mekaniska och fysiologiska skador djupare är 5 mm	3
3 Vanlig skorv på mer än 1/3 av ytan	5
Total tolerans punkterna 1–3	6
4 Lackskorv, blåsskorv, pulverskorv mer än 1/10 av ytan, varav pulverskorv	3
5 Stora knölar (större än övre gränsen)	1
6 Små knölar (mindre än den nedre gränsen)	3
7 Jord och andra främmande ämnen	3

Eko ökar i handeln

Ekoweb är en oberoende hemsida som bevakar den ekologiska marknaden. Framst i Sverige, men bevakning sker också internationellt med tyngdpunkt på de största marknaderna som finns i Tyskland, England och USA. Hemsidan drivs av Hushållningssällskapet i Skaraborg. Redaktionen är placerad i Skara och redaktör är Cecilia Ryegård.

Ekoweb har nyligen haft ett marknadsseminarium där försäljningssiffrorna för 2008 redovisats samt en prognos för 2009. Rapport finns på hemsidan www.ekoweb.nu. Försäljningen av ekologiska livsmedel ökade i Sverige med 1,6 miljarder Skr. Detta är en ökning med 36 % från 2007. Försäljningen i detaljhandel står för ca 80 % medan resterande 20 % av försäljningen ligger på offentlig sektor, storkök och restauranger. ICA har ökat sin försäljning under 2008 med 50 %. Motsvarande siffror för Coop är ca 40 % och Axfood har ökat med hela 63 %. Enligt ICA:s miljöchef Kerstin Lindvall är det kampanjen I love eco som är det absolut starkaste varumärket just nu och under 2009 planeras fler kampanjer och lanseringar av ekoprodukter. För Axfood innebar kampanjen Garant eco ett rejält lyft och man kommer utöka det sortimentet ytterligare under 2009. Bergendahlsgruppen fördubblade sin ekoförsäljning under 2008. Även prenumerationssystem har ökat. Ekolådan har ökat med 50 %. Årstiderna med 70 % och Mossagården med 30 %. Andra aktörer redovisar också öknings Saltå Kvarn, Biofood, Dagsmeja, samt Green Lean och Dafgårds. Samtliga aktörer ser en fortsatt ökning av ekologiska produkter under 2009. En faktor som genomsyrar konsumentens val är ett växande intresse för hur varan producerats vilket inte tycks påverkas av konjunkturen. Mediernas debatt

om hälsa, mat tillsatser och miljö har också bidragit till fokus på ekologiska produkter. Marknadsrapporten visar en tydlig efterfrågan på ekologiska produkter och fler produkter behövs, framförallt mejeri och charkprodukter. Den största ekologiska ökningen på världsmarknaden står USA för, därefter kommer EU med Tyskland och Storbritannien följt av Italien, Danmark och Sverige.

Ekologisk sortprovning 2008

Redovisning av försöken bifogas till detta brev. Läs mer om tidigare års försök på www.ffw.slu.se. Klicka på resultat och vidare rapporter.

Demo olika potatissorter

En demo med 10 sorter, 1 rad på 25 m av vardera sort genomfördes i Värmland under 2008. Bladmögel noterades i Princess den 22 juli och blasten på Princess slogs sedan den 5 augusti. Den 5 augusti hade Opera, Jutlandia, Suberb, Ovatio, Cicero mellan 5–15 % bladmögel, Terragold 2–3 % . Bionica, Sarpo Mira, Toluca hade då ingen bladmögel, men Bionica och Toluca hade en del ca 15–20 % intorkade fläckar och en del vissnade blad medan Sarpo Mira var grön. Den 19 augusti hade nästan alla blad vissnat i flertalet sorter. Terragold hade enstaka gröna blad, Bionica, Sarpo Mira och Toluca hade ännu inte fått bladmögel. Grönast var Sarpo Mira, men det fanns även många små bruna prickar på den.

Den 9 september hade alla sorter vissnat ned förutom Sarpo Mira som fortfarande hade en del gröna blad. Sarpo Mira Bionica och Toluca är tre sorter med hög resistens mot bladmögel. Vid högt infektionstryck reagerar plantan så att en del celler dör vid angreppet så det inte kan växa vidare. Kvar blir svarta prickar, vilket vi väl kunde notera i sommar.

Bruttoskörden varierade mellan 20–37 ton. Högst skörd hade Bionica, Sarpo Mira och Terragold. En del ruttna troligen brunröta noterades främst i Terragold, Suberb, Cicero och Toluca. Den 20 januari tvättades ca 10 kg av vardera och kvaliteten noterades. Flera sorter hade olika symptom på rhizoctonia. I Terragold och Sarpo Mira fann vi en del inre missfärgningar som inte såg ut som rost. Vid en enkel provsmakning var det ingen sort som upplevdes dålig.

Ekologiskt utsäde

Sortkrav för Sava och Ovatio gäller fortfarande.

Marknaden för eko-potatis

I ett så här positivt marknadsläge är det tråkigt att behöva konstatera att mycket av den ekologiska potatisen ännu är osåld. Detta beror på att de försäljningsökningar som skett inte enbart varit svenska utan varit importerade produkter, särskilt på frukt och grönt. Under hösten 2008 har kedjorna valt att ta in dansk potatis, då den legat några ören lägre i pris. Nu är kronan svag och import blir mindre lönsamt så vi ser positivt på att komma in på marknaden under våren med vår svenska fina ekopotatis. Hur som helst så är det en fördel med många produkter i butiken och handel och omsättningen ökar av ekologiskt. Tyvärr är det alltför ofta svårt för kunden att se potatisens ursprung. Tänk till vid utformning av egna förpackningsmaterial och försök att påverka butikernas exponering.

För framtiden kan det kanske vara intressant att också se mer på möjligheter till export för att minska sårbarheten gentemot de stora uppköparna.

Hård press på potatispriset

Det har varit några veckor med turbulens på den konventionella potatismarknaden. EN grossist sänkte priset med 65 öre på klass 1 till sina packerier som i sin tur sänkte priset till odlarna. Sedan följde andra grossister och packerier efter. GRO marknadskommitté och odlare har jobbat febrilt för att återställa priset. De flesta odlare genomförde leveransstopp då priset var lägre än 2.05 för klass 1. Man har nu lyckats återställa priset på klass 1 till kring 2.25 kr/kg, men tyvärr har packerierna istället sänkt priset på klass 2. Hur detta priskrig kommer att sluta är ännu osäkert. Försök hålla upp priset i odlarled.

Nyhetsbrevet Ekopotatis ges ut av Jordbruksverket i samarbete med Hushållningssällskapet i Värmland.

Prenumeration på Ekopotatis är gratis. För att få brevet via e-post, anmäl dig på <www.sjv.se> (välj prenumerera i vänstermenyn). Nyhetsbrevet finns även på Jordbruksverkets webbplats <www.sjv.se/ekopotatis>

Odlare med mer än ett hektar ekologisk potatisodling kan få brevet i pappersversion. Anmäl intresse till Hushållningssällskapet i Värmland, adress se nedan.

Ansvarig Jordbruksverket:
Katarina Holstmark, Jordbruksverket, Skara
tfn 0501-60 58 61, e-post: katarina.holstmark@sjv.se

Redaktör:
Åsa Rölin, Hushållningssällskapet i Värmland
tfn 054-54 56 00, e-post: asa.rolin@hush.se

Detta material har delvis finansierats med EU-medel

